

Večernji list: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarao: Jozo Pavković

Večernji list BiH: Očekujete li da BiH na sastanku Vijeća EU idućeg mjeseca u Bratislavi dobije “zeleno svjetlo”, odnosno upitnik, i tako ostvari novi korak k članstvu ?

Valentin Inzko: Iskreno se nadam da će se to dogoditi što prije, onda kada budu ispunjeni svi preduvjeti. Međutim, to je zadaća za vođe i institucije ove zemlje, a odluka je, naravno, na zemljama članicama EU. Uvijek sam zagovarao što ranije stjecanje statusa kandidata i članstvo odmah nakon što BiH ispuní sve uvjete. To je važno za BiH, s obzirom na to da bi pokrenulo prijeko potrebne promjene. BiH mora provesti brojne reforme ako želi ići ukorak s ostatkom Europe, ali što je još bitnije, i ako želi nešto poduzeti u pogledu brojnih izazova s kojima se građani svakodnevno suočavaju. Bitno je ubrzati tempo reformi. Trebamo rezultate već sada. Nakon niza godina sporog napretka, sasvim je jasno kako postoji potreba da se što prije ubrza provedba reformi.

Večernji list BiH: Što je trenutačno najveći izazov za bh. vlasti kada je u pitanju europski put?

Valentin Inzko: BiH treba osigurati određenu razinu političke volje i konsenzusa kao potporu procesu pridruživanja. Bosni i Hercegovini su potrebni opipljivi rezultati. Bosni i

Hercegovini potreban je istinski pozitivan napredak, a ne prazne priče koje pozivaju na podjele. Huškačka i isprazna retorika, iako netko može nastojati to objasniti predizbornim razdobljem, ne može se opravdati, s obzirom na to da truje ozračje u BiH i otežava napredak.

Nadalje, lideri u BiH trebaju žurno poduzeti aktivnosti u cilju provedbe konkretnih reformi. Kada vladajuće koalicije u Federaciji s ponosom objavljuju da su se suglasile koje će stranke kontrolirati koja javna poduzeća, pri čemu nisu uspjele postići napredak o bitnim pitanjima kao što su Mostar i ispunjavanje uvjeta koje je definirao EU, građani s pravom gube vjeru u politički sustav.

Uspjeh na putu prema EU zahtijevat će ne samo reforme koje će promijeniti gospodarstvo i društvo BiH nabolje nego će biti potrebno promijeniti i način vođenja politike tako što će se reći "prekinite trošiti svu svoju energiju na retoriku koja potiče podjele, prestanite trošiti svu svoju energiju na raspodjelu povlastica koje nosi vlast, počnite trošiti veći dio energije radeći u korist građana koji su vas izabrali".

Nisam siguran da je ta poruka doprla tamo gdje je trebala.

EU je utvrdio jasne ciljeve za BiH. Mehanizam za koordinaciju, usvajanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, konkretan napredak u okviru provedbe programa reformi i objavljivanje rezultata popisa neki su od najvažnijih ciljeva. Apeliram na stranke da u danima koji su pred nama naprave pomake.

Večernji list BiH: Kardinal Puljić kaže da su se svjetske sile počele baviti BiH. Slažete li se s takvom ocjenom?

Valentin Inzko: BiH je predmet pozornosti međunarodne politike već jako dugo, ali, naravno, puno je prioriteta u regiji i svijetu. Na neki način postoji konkurencija među krizama. Primjerice, gotovo nitko više ne govori o Abhaziji ili o Krimu. Sada je u središtu pozornosti izbjeglička kriza.

Ali, kardinal je u pravu. Od kako se pojavila njemačko-britanska inicijativa, veća se pozornost poklanja BiH. Naravno, to bi se moglo brzo promijeniti ako bi se pojavila nova kriza. Što znači da trebamo koristiti vrijeme. Naravno, bit će zanimljivo vidjeti što će se dogoditi s BiH u slučaju pobjede Hillary Clinton. Na neki način, BiH je američko nasljeđe. Očekujem da će pomno razmotriti stvari, zajedno s europskim partnerima. Ali, očigledno je potreban doprinos i domaćih aktera. Za tango je potrebno dvoje.

Večernji list BiH: Može li objava rezultata popisa izazvati novu političku krizu u BiH? Srpske stranke su jedinstvene u stavu da ne prihvate objavu rezultata po sadašnjoj metodologiji?

Valentin Inzko: Donekle razumijem tenzije, ali one neće riješiti ništa. Kao što sam ranije rekao, vjerujem da je direktor Agencije za statistiku BiH Velimir Jukić radio u potpunosti u okviru svoga mandata te sukladno zakonu i međunarodnim standardima, i međunarodna zajednica mu je na prošlotjednoj sjednici PIC-a dala punu i jednoglasnu potporu. Međunarodni savjetnici su dolazili u BiH oko 25 puta, međunarodni standardi su ispoštovani. Konačno, postoji sasvim jasan Zakon o popisu BiH, koji su podržali svi politički čimbenici i konstitutivni narodi. Također bih želio izričito poreći tvrdnje da rezultati popisa moraju biti zasnovani na konsenzusu svih lidera. To je potpuno pogrešno. Rezultati moraju biti zasnovani na zakonu i ničemu drugom. Također, rok, a to je 1. srpnja, mora se poštovati.

Večernji list BiH: Što znači brojnost pojedinih naroda u BiH kada je u pitanju budućnost, funkcioniranje i način odlučivanja u zemlji?

Valentin Inzko: Apsolutno ništa. Tko god misli da se obični brojevi mogu koristiti kao političko sredstvo da se stvari promijene u smislu kako funkcionira pravni okvir BiH, grdno griješi. To bi samo moglo dalje zakomplicirati i ugroziti

odnose unutar zemlje. BiH su potrebni konstruktivni dijalog, povjerenje i suradnja, a ne upotreba brojki kao političkog sredstva.

BiH ima Ustav, propisani pravni okvir za odlučivanje i procedure za uvođenje izmjena. To nema nikakve veze s brojenjem koliko je pripadnika bilo koje etničke skupine. BiH se mora što prije odmaknuti od takvog načina razmišljanja. Sva ta politička energija mora se usmjeriti prema rješavanju stvarnih pitanja kao što je korupcija. Zamislite da se sva ta politička energija usmjeri na borbu protiv korupcije. Zašto to ne pokušamo?

Večernji list BiH: Bojite li se da će predizborna kampanja dodatno radikalizirati političke odnose u zemlji?

Valentin Inzko: Bojim se da se neke posljedice već mogu vidjeti. U ovom trenutku neću spominjati imena, ali ima nekih koji se očito ne mogu oduprijeti iskušenju da pozornost birača skreću sa stvarnih problema ove zemlje tako što dižu međunacionalne tenzije. Veoma je žalosno čuti neke izjave jer biste očekivali od ljudi da 2016. malo bolje poznaju stvari, posebno imajući u vidu jasnu perspektivu puta prema EU.

Podsjetio bih vas da je Upravni odbor PIC-a u komunikeu izdanom nakon sjednice u srijedu jasno rekao kako svi politički, socijalni i vjerski lideri u BiH moraju raditi na unapređenju pomirenja, međusobnog razumijevanja i tolerancije te se suzdržavati od politike, poteza i retorike koji su negativni i jačaju podjele. Time se samo skreće energija s hitnih reformi koje su potrebne da se stvore gospodarske prilike, a mladim ljudima u BiH pruži nada u budućnost u ovoj zemlji.

Ono na što sam posebice osjetljiv, i nadam se da se takve epizode neće ponavljati, je potreba da lideri na svim stranama prestanu hvaliti ili veličati ratne zločince. To je potpuno neprihvatljivo. Svi govore kako žele stupiti u članstvo EU,

ali takvo ponašanje je potpuno neeuropsko. Ovoj zemlji trebaju pozitivno liderstvo i državničko ponašanje. Svima bi bilo od koristi da toga ima malo više.

Večernji list BiH: Pojedine stranke traže da iskoristite svoje ovlasti i nametnete rješenje za izbore u Mostaru?

Valentin Inzko: U svojoj je odluci Ustavni sud BiH jasno zadužio Parlamentarnu skupštinu, ili u suštini, političke stranke i njihove lidere.

Oni trebaju sjesti sa svojim sugovornicima i raditi na iznalaženju rješenja. Shvaćaju li političari da to duguju građanima? Ne meni ni međunarodnoj zajednici, nego građanima.

Glede međunarodne zajednice, ja mogu ponovno potvrditi naše temeljno načelo da Mostar mora ostati jedinstvena, koherentna, multietnička jedinica lokalne samouprave, s određenom razinom lokalnih ovlasti/uprave ispod razine grada. Ovo načelo je sadržano u komunikeu Upravnog odbora PIC-a od prošloga tjedna, u kojem je Upravni odbor pozvao sve stranke, posebice SDA i HDZ BiH, da postignu kompromis do početka srpnja i omoguće biračima u Mostaru da iskoriste svoje temeljno pravo da glasuju prvi put nakon osam godina.

Oni imaju sve manje vremena na raspolaganju. Moraju naći rješenja odmah. Nakon toliko godina ne može više biti isprika ni praznih obećanja. Sada očekujemo rezultate. Ponavljam, ja neću raditi posao umjesto njih. Želim biti jasan u vezi s tim. Ali moj je Ured spreman uključiti se u proces pružanja pomoći u tom poslu ako većina mostarskih stranaka i međunarodna zajednica to budu željeli.

Večernji list BiH: Hoće li BiH biti prva europska država koja će ostati bez Javnog RTV servisa? Gdje vidite glavne uzroke teškog stanja u kojem se nalazi BHRT?

Valentin Inzko: Svakako se nadam da neće i ne vidim kako političari to mogu opravdati pred građanima. Ono što žurno

treba uraditi jest doći do rješenja koje osigurava jedinstvenu i jednostavnu metodu financiranja diljem BiH za cjelokupan PBS sustav i koji će osigurati financijsku stabilnost i neovisnost PBS-a. Nadležna tijela trebaju konačno završiti s provedbom Zakona o Javnom RTV sustavu uspostavljanjem korporacije javnih RTV servisa BiH koja će omogućiti početak procesa digitalizacije.

Večernji list BiH: Kakva je budućnost OHR-a, odnosno možete li prognozirati vrijeme zatvaranja Ureda?

Valentin Inzko: To je nešto što će procjenjivati i o čemu će odlučivati UO PIC-a. Ta odluka nije na meni, a posebice nije za debatu domaćih političara. Ponekad sam istinski zapanjen energijom i kreativnošću koje političari unose u ovu temu. Samo jedan dio te energije, ako se preusmjeri na gospodarstvo, napravio bi čuda za građane BiH.

O ovoj temi nije bilo riječi na nedavnoj sjednici UO PIC-a. A, inače, o tome se ne raspravlja već neko vrijeme. Ovo dosta govori.

Bez obzira na domaće političke igre, retoriku ili želje, uvjeti za zatvaranje OHR-a, koje je postavio UO PIC-a 2008., još uvijek su nepromijenjeni. Program zvan "5+2" je još na snazi i neće nestati. Ako političke stranke istinski žele da se OHR zatvori, onda je rješenje u njihovim rukama. Trebaju provesti program "5+2" i u potpunosti poštovati Mirovni sporazum. To je vrlo jednostavno. Glede mene osobno, spreman sam odmah ići kući ako će se nakon mog odlaska situacija poboljšati. Ali, molim vas da napravite vlastitu procjenu ove teme.